

Biblioteca populară a Asociațiunii „Astra“.

Anul al 24-lea.

Nr. 214

1934.

Valorificarea muncii și raționalizarea gospodăriei țărănești

Invățături agricole-economice,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

scrise în grai popular

de

Gheorghe Brânduș

Publicație periodică a „Asociațiunii“.

Editura Asociațiunii „Astra“, Sibiu, Strada Șaguna 8.
Tiparul Institutului de arte grafice „Dacia Traiană“, s. a., Sibiu.

Prețul 5 Lei.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“, „ASTRA“.

Intemeiată în 1861.

PREȘEDINTE DE ONOARE:
M. S. Regele CAROL II.

Președinte activ:
Dr. Iuliu Moldovan.

Vice-președinte:
Dr. Gh. Moga.

—Vice-președinte:
Dr. Gh. Preda.

Comitetul central al „Asociațiunii“ numără 50 de fruntași din toate părțile societății românești.

E datoria fiecărui bun român să sprijinească „Asociațiunea“, cefind publicațiile ei și înscriindu-se de membru.

Taxele de membru sunt următoarele:

Membru fondator al Casei Naționale, odată pentru totdeauna.	Lei 5000.—
Membru fondator al „Asociațiunii“, odată pentru totdeauna.	„ 1000.—
Membru pe viață al „Asociațiunii“, odată pentru totdeauna.	„ 500.—
Membru activ al „Asociațiunii“, anual	„ 50.—
Membru ajut. al „Asociațiunii“, anual	„ 10.—

Biblioteca populară a Asociațiunii „Astra“.

Anul al 24-lea. Nr. 214

1934.

Valorificarea muncii și raționalizarea gospodăriei țărănești

Invățături agricole-economice

scrise în graiu popular
de

Gheorghe Brânduș.

Publicație periodică a „Asociațiunii”.

Editura Asociațiunii „Astra”, Sibiu, Strada Șaguna 8.
Tiparul Institutului de arte grafice „Dacia Traiană”, s. a., Sibiu.

Prețul 5 Lei.

I. Tălmăcirea titlului cărții.

1. Cuvinte greu de înțeles.

Înainte de orice cuvânt scris pentru cartea de față, se cuvine să tălmăcim titlul ei. Cuvintele mai puțin înțelese din titlu, sunt cele două: valorificare și raționalizare cari nu se prea întrebunțează în graiul poporului. Ce vor să spună aceste două cuvinte?

II. Înțelesul cuvântului: valorificare.

1. Cum se explică el.

Cel dintâiu cuvânt întrebunțat în numirea acestei cărți, este acela de valorificare și care nu e așa de greu de tălmăcit. *El însemnează a pune în valoare, adică a face astfel, ca munca țărănească să aducă o cât mai mare răsplată.* Dacă e așa de ușor de tălmăcit acest cuvânt, apoi vor zice de sigur mulți că rândurile noastre nu pot să spună mare lucru, din moment ce munca țărănească,

precum orice muncă, trebuie să fie răsplătită. La prima vedere așa se prezintă lucrurile: munca țărănească este într'adevăr valorificată, de vreme ce în schimbul rezultatelor ei, se obțin bani cu cari astăzi se poate trăi. În aceste condițiuni munca noastră de a scrie această broșură apare complet de prisos.

Adâncind însă puțin explicația și conținutul cuvântului de valorificare, constatăm că el se prezintă altfel decum pare la prima vedere. Dacă munca țărănească este de fapt valorificată, se știe că ceea ce se câștigă astăzi ca rezultat al ei, nu mulțumește cerințele timpului, nu mai ține pas cu vremea. *De aceea valorificarea muncii țărănești în înțelesul în care o urmăresc aceste rânduri, însemnează găsirea tuturor mijloacelor cari pot să scoată din această muncă cea mai mare valoare posibilă, adică cel mai mare câștig.* În felul acesta fiind înțeleasă valorificarea (muncii țărănești, lucrurile se schimbă mult față de ceea ce par ele, la simpla și fugarea examinare a cuvântului.

Într'adevăr munca țărănească a fost totdeauna răsplătită; odată mai bine, altădată

mai rău. Numai acum în ultimul timp s'a ajuns la situațiunea, că rezultatul sau produsul muncii țărănești este foarte puțin valoros și aproape cu totul nemulțumitor. Se știe de pildă că înainte de războiu nimeni nu se ocupa cu această chestiune. Țăranul muncea, își aducea recolta pe piață, vindea produsul cu prețul de pe piață, iar ceea ce primea îi era destul pentru traiul modest pe care-l ducea. Astăzi însă munca țărănească e tot mai puțin răsplătită. Prețul produselor țărănești a scăzut așa de mult, încât ceea ce se capătă pe ele, aproape nu mai ajunge pentru traiu. De aceea, o duc foarte greu cu viața mai cu seamă familiile cu mulți copii. Să vedem de unde pornește această stare de lucruri, care a schimbat venitul țărănesc într'o măsură așa de mare.

2. Cum se prezenta valorificarea muncii țărănești înainte de războiu.

Dacă vom căuta să explicăm acest lucru, va trebui să vedem că războiul mondial a fost punctul noduros al vremii care a schimbat întâmplările de după el cu mare forță și putere față de ce a fost înaintea lui. Iată cum

s'au întâmplat lucrurile: Înainte de războiul
 fiecare țară producea aceea ce-i venia mai
 bine la socoteală față de bogățiile pe care
 le avea. Așa de exemplu, Germania cu mari
 bogății miniere ca: fier, cărbuni, aramă, etc.
 devenise o țară cu industrie mare; Austria
 deasemenea; Olanda cu livezi întinse era
 cunoscută pentru vitele sale, în special va-
 cile din al căror lapte se făcea unt și brânză
 renumită, articole care apoi se vindeau în
 toate țările. Alte țări ca România, Rusia și
 Serbia erau cunoscute ca țări cerealistice,
 adică în care poporul se ocupa mai mult
 cu lucrarea pământului. În felul acesta fie-
 care țară producea cam un singur fel de
 produse, iar cele care îi lipsiau erau cum-
 părate, sau cum se zice în limba cărților,
importate. Așa se face că Germania vindea,
 deci *exporta* articole industriale țărilor agri-
 cole, iar acestea la rândul lor vindeau deci
exportau în Germania produse agricole și
 viceversa: Germania *importa* produse agri-
 cole, iar țările cu aceste produse, *importau*
 articole industriale. Situația aceasta era ca
 să zicem așa foarte potrivită, ba chiar ideală,
 adică cum nu se putea afla mai bună; țări-

rile își vindeau una alteia produse pe cari le aveau de prisos și cumpărau una dela alta articole pe cari nu le produceau, astfel că exista un schimb între ele, care se făcea cu mare regularitate și nu întâmpina nici o greutate.

3. Cum se prezintă înțelesul acestei valorificări după războiu.

Dar a venit războiul și el, cum am spus mai sus, a schimbat lucrurile cu desăvârșire. Țările agricole n'au mai putut ușor vinde produsele lor țărilor industriale; acestea la rândul lor n'au mai putut face schimbul cuvenit cu țările agricole din cauză că li se închiseseră granițele și astfel s'a stricat sistemul bine întocmit al schimbului automat între țări. În această situațiune fiecare țară a fost silită să producă cu orice preț și articole cari nu se potriviau așa de bine cu felul și bogățiile pământului ei. Acest lucru a fost mai ușor pentru țările industriale. Oricât ar fi fost de sărac pământul lor, ele au făcut toate eforturile să-și producă cerealele necesare traiului, pentru că altfel erau

sortite să piară în luptă, adecă s'o piardă în mod rușinos. De aceea Germania, o țară cu mare ambiție națională, a cheltuit mult pentru ca să-și îngrășe pământul și să poată produce cereale; tot asemenea au făcut și alte țări cari înainte erau mai mult industriale: s'au sbătut până au ajuns să producă în bune condițiuni, aceleași produse ca și țările agricole. Acest lucru s'a putut ajunge de țările industriale, astfel că imediat ce s'a terminat războiul, ele n'au mai fost nevoite să cumpere dela țările agricole. Țările agricole la rândul lor, nu s'au putut transforma în țări industriale, pentru ca să nu mai fie nevoite să cumpere dela țările industriale și astfel s'a ajuns la un războiu surd, fără larmă, adecă la o luptă dusă în tăcere, deoarece o țară nu poate trăi bine singură, ci numai în legătură cu celelalte, anume: vânzând prisosul de produse proprii și cumpărând pe banii căpătați produse streine de care are nevoie. Când deci țările agricole au îmbiat după războiu țările industriale să le cumpere prisosul de produse, acestea n'au putut răspunde târgului deoarece le aveau în țara lor proprie. Mai mult chiar,

unele țări industriale trimeteau spre vânzare și produse agricole. Așa s'a ajuns că produsele agricole au tot scăzut din preț, până în situația de astăzi când munca agricolă nu mai are răsplata cuvenită. Acum grija de căpetenie pentru economia țării, e de a găsi pe toate căile cele mai bune metode sau feluri de lucru în munca agricolă pentru ca ea să fie din nou răsplătită. În special este nevoie să se caute răsplata muncii țărănești la noi în România, unde din optsprezece milioane locuitori, cam patrusprezece și jumătate milioane se ocupă cu lucrul pământului. A lăsa lucrurile să meargă așa mai departe, însemnează a sta cu mâinile în sân, atunci când majoritatea poporului sărăcește mereu. Dar dacă unii se ostenesc pentru a găsi căi de îndreptare, poporul la rândul lui este dator să-l asculte și să-l urmeze; mai bine zis să ducă la îndeplinire sfaturile lor. *În găsirea căilor prin cari agricultura românească poate să devină iarăși răsplătitoare pentru celce se ocupă cu ea, se cuprinde astăzi munca depusă de oamenii cu carte, pentru ca ocupația poporului agricol să fie valorificată.*

4. Deosebirea dintre cele două feluri de valorificări ale muncii țărănești.

Iată deci ce însemnează valorificarea muncii țărănești după războiu. De aici urmează că valorificarea actuală a muncii țărănești se deosebește de valorificarea dinaintea războiului. Atunci am văzut că producătorul agricol nu era nevoit să facă altă efortare, decât să samene la timp, să vină de dimineață cu marfa în piață, să se așeze în piață la un loc potrivit ca să o vândă cât mai repede, etc. ; cu alte cuvinte valorificarea muncii țărănelui depindea numai de el, căci orice producea se vindea. Astăzi însă numai efortarea țărănelui pentru a-și valorifica munca nu e de ajuns, ci el trebuie sfătuit, îndrumat și ajutat de oamenii cu carte pentru ca : să samene și la timp și astfel de plante cari sunt mai bine căutate ; să secere cât mai repede produse de o calitate mai bună pentru a o putea lua înainte altora, să potrivească pământul cu planta care-i priește mai bine și așa mai departe. Pentru acestea toate, a fost nevoie de studii și cercetări, încât valorificarea actuală a muncii țărănești cuprinde și

sforțarea sa și și contribuția oamenilor de știință cari prin cercetări neobosite, caută mijloacele cele mai bune prin cari munca țărăneasă să fie cât mai bine răsplătită.

III. Explicarea sau tălmăcirea cuvântului: raționalizare.

1. Cum se înțelege el.

După ce am explicat înțelesul de astăzi al primului cuvânt mai puțin întrebuițat din titlul cărții noastre: valorificare, să vedem ce însemnează cel de al doilea: raționalizarea.

Dacă valorificarea unei munci a putut fi totdeauna dovedită, ceea ce însemnează că această strădanie de a face munca cât mai mult răsplătită a existat de multă vreme, nu tot astfel putem spune despre raționalizare. De aceea și înțelegerea acestui cuvânt cere o mai lungă tâlcuire pentru a fi pătrunsă.

2. Cum s'a ajuns la ideia raționalizării și ce este raționalizarea.

Se știe că munca omenească constă din diferite mișcări ale membrilor corpului, iar

săvârșirea unui lucru cuprinde mai multe feluri de mișcări întrunite. Uneori omul muncește direct cu mâinile sau cu picioarele, alteori însă și anume în cele mai multe cazuri, omul folosește la muncă și unelte. Natural că la început de tot, omul nu s'a știut folosi de unelte. Cu timpul a observat însă că aceasta-i ușurează munca. Așa de exemplu a constatat că săpând în pământ cu un burghiu (sfredel) pentru a face o gaură, ajunge mult mai repede la rezultat decât cu o rangă (lăstar). În cazul când folosește ranga, trebuie de exemplu să dea câteva lovituri, să o lase apoi la o parte, să se aplece în genunchi sau pe brânci, să scoată țărâna din groapă, să se ridice și apoi iar să înceapă să sape, repetând mereu aceste mișcări care sunt destul de oboșitoare. Din moment ce a găsit însă burghiul, el n'a mai fost silit să se aplece pentru scoaterea pământului, deoarece această unealtă sapă și ridică pământul în acelaș timp. În felul acesta munca înaintează mult mai repede și se ajunge mai curând la rezultat. Cum și pe ce cale? Prin faptul că o unealtă singură a concentrat în sine două feluri de mișcări ale

lucrătorului: aplecarea spre pământ și ridicarea pământului săpat afară din gaură. *Un astfel de instrument care economisește mișcările omului la lucru și face și lucrul mai ușor, se zice că raționalizează munca omului. Prin urmare raționalizarea muncii constă în înlăturarea mișcărilor de prisos și în găsirea unor instrumente sau a unor mijloace de cari folosindu-se muncitorul să lucreze în condițiuni mai neobositoare, pentru ca să poată rezista muncii un timp cât mai îndelungat.* Cu aceste mici explicațiuni putem înțelege de ce se folosesc rampe la încărcarea în căruțe a greutăților mari, de ce se folosesc drugii de lemn (pârghii) la urtirea din loc a blocurilor mari de piatră, de ce la clădirile mari se fac ascensoare pentru urcuș și așa mai departe. Toate instrumentele menționate ușurează munca omului, ajută ca ea să se desfășoare vreme mai îndelungată, ba o fac mai plăcută, etc. etc. așa încât putem vedea din cele de până aici, înțelesul pe scurt al cuvântului: raționalizare.

3. Cum s'a lărgit înțelesul raționalizării.

De sigur că descoperirea mijloacelor pentru raționalizarea muncii omenești, a durat

foarte multă vreme, tocmai pentru că munca omului este așa de felurită. Până când s'a băgat de seamă că două mișcări pot să fie strânse într'una cu ajutorul uneltelor, omul a lucrat multă vreme numai după cum îi îngăduiau puterile. De cum s'a constatat însă, că există mijloace pentru raționalizarea muncii, îndată au început să se ocupe unii și alții cu toate felurile de muncă, pentru a vedea ce mișcări se fac de prisos, cari pot fi înlocuite cu unelte, cum se pot face ele mai repede, mai bine și așa mai departe. Așa s'a ocupat un american, Taylor, cu cele mai multe cercetări asupra posibilității de a se raționaliza munca omenească. El a studiat foarte multe lucrări (operațiuni) la orice fel de muncă: în șantier, în liber, în atelier și a stabilit legi după cari diferitele feluri de muncă pot să fie raționalizate.

Mai târziu înțelesul raționalizării nu s'a mărginit numai la studiul muncilor singurătice, ci s'a căutat ca el să fie aplicat muncii în grup, sau cum se zice pe limbajul cărturăresc: muncii colective. Ori munca în grup se desfășoară în toate micile colectivități ale

organizării omenești: în familie (gospodăria), în birouri, unde rezultatul general nu e produsul eforturilor unui singur om sau individ ci o contribuție a tuturor angajaților, apoi în ateliere, în instalațiuni și în fabrici. *Astfel raționalizarea a trecut în tot câmpul de muncă omenesc și privește atât felul de a lucra al unui singur individ de sine stătător sau izolat, cât și al mulțimilor angajate în uzini și industrii.*

În fine, înțelesul raționalizării s'a dus și mai departe, căutându-se prin ea buna organizare a serviciilor de orice natură: manuale, industriale, comerciale, bancare, etc. să se înlăture din mecanismul de funcționare al unui birou, al unei bănci sau al unei întreprinderi, tot ce nu era necesar, adoptând însă tot ceea ce putea duce mai repede la rezultat, tot ceea ce ieftiniza lucrul produs, ori unde s'ar fi desfășurat pregătirea lui. Cu cercetările acestea de a ușura și raționaliza munca în grup sau în colectivitate organizată, s'a ocupat foarte mult un francez, Fayol, iar studiile lui se socotesc ca o continuare sau ca o desăvârșire la ale lui Taylor.

4. Cum s'a ajuns la normalizare.

Cercetările făcute de Fayol în raționalizarea muncii au fost duse însă atât de departe, încât ele nu se mai ocupă acum cu mișcările singuratice ci cu mecanismul producției însăși. *Prin raționalizare se caută astăzi a se ajunge la produse bune, multe și ieftine, pentru ca ele să poată fi cumpărate de orice om, chiar cu o situație materială modestă.* De aceea studiile lui Fayol nu s'au oprit numai la ceea ce se producea într'o organizație industrială, ci și cu ceea ce se mai poate ușor adăuga, pentru ca în fabricație să nu se piardă nimic. Așa de exemplu, măturarea gunoaielor din orașe este o chestiune izolată care poate fi raționalizată singură. Dar în același timp raționalizarea cuprinde și ducerea mai departe a acestui rezultat și folosirea resturilor măturate în scopuri folositoare omului. De aici s'a ajuns la arderea gunoaielor și transformarea lor în îngrășămintă pentru pământul agricol. Astfel munca măturătorului e plătită în mare parte din chiar produsul ei. *Preocuparea aceasta a întregirii unor operațiuni, pentru ca din re-*

sturi fără valoare să se obțină tot lucruri folositoare omului, este rezultatul cel mai prețios al raționalizării. Iar dacă suntem aici și pentru ca să terminăm cu explicarea cuvântului de raționalizare, vom mai adăuga că tot cercetările pentru studiarea ei au dus la mașini cari fabrică piese industriale, bucată cu bucată, astfel încât adunându-le pe toate, mai este nevoie numai ca acestea să se înșurubeze sau monteze una cu alta. Aceasta este ceea ce se cheamă astăzi fabricarea în serie, adică aceleași piese la aceleași aparate se fac la aceleași mașini. Iar pentru ca mașinile să fie folosite la fabricație timp îndelungat, nu s'au mai construit în orice mărime ar vrea cineva, ci numai de anumite dimensiuni și mărimi. Când prin raționalizare s'a ajuns a se fabrica piese numai de anumite mărimi, s'a zis că acestea s'au normalizat, ceea ce însemnează că nu se poate găsi un obiect cum îl vrea cumpărătorul, ci cum îl poate fabrica mașina. În această situație se găsește de exemplu ața de cusut, care trebuie cumpărată pe grosimea din comerț exprimată printr'un număr; normalizate sunt apoi: cuietele, sârmele, șu-

ruburile, etc. etc. Mai nou s'au normalizat chiar registrele din birourile fabricilor, mesele, uneltele de lucru și tot ceea ce ajută munca omenească, pentru ca astfel o mașină să facă piese cât mai multe și prin aceasta, lucrul să se ieftinească, deoarece i se reduce timpul în care se lucrează.

IV. Normalizarea: o raționalizare desăvârșită.

1. Cum s'a legat raționalizarea cu normalizarea.

Raționalizarea producției ajungând până la normalizare, este dela sine înțeles că s'a tins a se face în tot domeniul de lucru produse numite tip, *adecă anumite feluri bune cari trebuiesc să servească de model la toate celelalte*. Astfel s'au produs reguli de urmat la orice fel de muncă productivă prin care să se obțină un produs egal cu cel tip și în felul acesta toată munca omenească să se cristalizeze în rezultate egale ca formă, mărime și calitate. Ajunși aici cu rezultatele

raționalizării, am trecut dela normalizare la standardizare. *Standardizare este un cuvânt englezesc care însemnează producerea tuturor obiectelor și mărfurilor la fel cu un model de cea mai bună calitate.* Astfel s'a ajuns la grâul-standard, la ouăle standard, la fructele-standard, etc. etc. prin cercetări cari au pus la contribuție toate cunoștințele și știința asupra raționalizării. Iar din moment ce în fiecare fel de produse s'a determinat calitatea cea mai bună, însemnează că piețele cumpărătoare vor cumpăra numai astfel de mărfuri. *De aceea toate țările cari se ocupă într'un fel oarecare cu producțiunea de mărfuri pentru vânzare, trebuiesc să se străduiască să ajungă la standardul pieții, pentru că altfel se pun în primejdia de a munci înzadar.* Cu aceste explicațiuni ne dăm seama că valorificarea muncii țărănești este strict legată de raționalizarea gospodăriei respective pentru a putea aduce pe piață mărfuri normalizate, tip, sau standardizate. Numai în aceste condițiuni poate fi astăzi o muncă oarecare răsplătită.

V. Valorificarea muncii țărănești.

1. Cum s'a simțit nevoia valorificării.

Din cele ce am văzut până acuma pe scurt, am înțeles că pentru a valorifica munca țărănească trebuie urmărite toate căile cari ajută cu ceva în această privință. Dar mai întâiu să vedem cum se face că vreo zece ani după rășboiu nu s'a lucrat în această direcție nimic și totuși produsele țărănești au găsit pe piață prețuri bune. Oricum produsele nu reprezintă decât rezultatul unei munci, munca de un an de zile, însemnează că până în anul 1929, fără să se fi dat vre-un ajutor de cătră cineva, munca țărănească a fost valorificată.

Acest lucru nu este greu de înțeles, pentrucă motivele și cauzele se cunosc acum foarte precis. Munca țărănească a avut valoare imediat după rășboiu, pentrucă timp de zece ani de zile toate țările au fost ocupate ca să-și reconstruiască economia distrusă de rășboiu ca : sate, orașe, drumuri, poduri, fabrici, etc. Dar cum au fost foarte multe stricăciuni în clădiri, case, drumuri și altele care trebuiau repede reclădite, se în-

țeleg că o bună bucată de vreme, numai cine n'a voit, n'a avut de lucru. Mulțimile mari de oameni întoarse de pe front, decum ajungeau acasă și lepădau haina militară, găsiu de lucru ușor și cu plată mare. De aceea venitul le îngăduia să cumpere produse de orice fel: pentru trai, pentru îmbrăcat ș. a. m. d.

Perioada aceasta cu muncă multă nu putea însă să dureze la nesfârșit. Pe măsură ce lucrările de reconstruire întreprinse de toate țările se terminau, prilejurile și locurile de muncă se împuținau și puterea populațiilor de a consuma se slăbia mereu. Așa s'a ajuns că la un moment dat, lumea obicinuită să producă pentru trebuințele atâtor oameni s'a pomenit că nu mai găsește cumpărători. Acest fapt n'a fost de ajuns. Au mai intervenit și alți doi factori cari au schimbat înfățișarea socotelilor. Factorii aceștia au fost: America și Rusia sovietică.

America a fost în timpul războiului țara cea mai ferită de nenorociri. Nu s'a amestecat în luptă decât foarte târziu și anume când a văzut că aliații erau slăbiți și dacă s'ar fi întâmplat să fie bătuți de Germani, aceștia

n'ar mai fi vrut să știe de nimeni pe pământ. De aceea pentru ca America să nu cumva să se vadă în fața unei Germanii învingătoare și trufașe care astfel i-ar fi dat mult de lucru, a intervenit și ea în războiu, cam aproape de sfârșitul lui.

Până să între însă în războiu, America devenise o țară binecuvântată. Departe de câmpul de luptă, ea lucra foarte mult, producea și mai mult și vindea totul pe bani buni Europeanilor cari se sleiau de orice forțe bănești și se omorau în războiu. Pentru ca să poată vinde și mai mult, America a destelenit toate pământurile nefolosite, s'a întins cu agricultura în porțiunile nelocuite până atunci și a *inventat un soi de grâu* care se coace mai repede decât cel obișnuit, astfel că și-a mărit suprafața de cultură agricolă în mare măsură și în ținuturi mai reci, putând astfel să producă uriașe cantități de cereale. În plus, ea a raționalizat munca în agricultură și a introdus mașini cu ajutorul cărora recoltele erau tot mai abundente. Când deci Europa s'a găsit din nou în situația de a nu mai putea da de lucru ușor popoarelor sale, America producea la

cereale de umplea pământul cu ele. Ba a mai făcut și niște organizațiuni de înmagazinare a lor, pentru ca să vândă numai la prețuri bune. Oamenii erau adecă înștiințați să nu vândă decât la un anumit preț pe care-l plăteau aceste organizațiuni, cari adunau bucatele dela toți producătorii și le vindeau ea și cum în târg s'ar fi prezentat un singur vânzător. Așa că pe lângă mărimea suprafețelor sămânăturilor, în anul 1928 și în preajma anului 1929 când Europa se refăcuse din ruinele lăsate de războiu și nu mai putea da de muncă oamenilor, America avea înmagazinate câteva recolte. De aceea la începutul anului 1929, cum cumpărători se găseau puțini și marfă multă, prețul cerealelor a scăzut cam cu 40⁰/₀; vagonul de grâu de exemplu s'a coborât în preț dela 80.000 Lei, la cca 52.000 Lei. În felul acesta a contribuit America la scăderea prețului cerealelor.

La mijloc n'a fost însă numai America. Se știe că Rusia a căzut în bolșevism și regulile bolșevismului prevăd că nimeni nu poate să aibă proprietate privată. De aceea acolo pământul se muncește de-a valma, adecă la un loc, iar țăranul nu capătă din

recoltă decât atâta cât îi e de lipsă pentru hrana familiei. Restul se strânge și se vînde de stat. Cu organizarea aceasta pe bază bolșevică a producției (care se mai numește și comunistă) Rusia a început dela 1917 dar timp de zece ani a făcut numai încercări. Cum țaranul nu se putea ușor obișnui să-și lase proprietatea și munca sa în mâinile altora, s'a tot opus măsurilor de bolșevizare. În timp de zece ani el însă a fost supus cu forța, regiune cu regiune, ținut cu ținut, așa încât în anul 1929 bolșevicii având și o recoltă bună, au grămădit pe piață mărfuri multe, îmbiindu-le țărilor cumpărătoare cu prețuri mici. De aici a pornit a doua cauză la scăderea prețului produselor țărănești. Așa se explică deci că munca țărănească a avut tot mai puțină răsplată, începând cu anul 1928 și până acuma. Iată de exemplu care a fost prețul vagonului de grâu în străinătate, începând din 1929 și până astăzi.

În 1929	Lei	52.000.—	adecă	5,20	Lei	kg.-ul
„ 1930	„	31.000.—	„	3,10	„	„
„ 1931	„	25.000.—	„	2,50	„	„
„ 1932	„	20.000.—	„	2,00	„	„
„ 1933	„	16.000.—	„	1,60	„	„

Cu aceste prețuri e natural ca țăranul să nu mai aibă nici un câștig la munca sa. De aceea conducătorii țării s'au tot sfătuit cum să îndrepte lucrurile.

2. Cari au fost căile de valorificare, ieșite din sfatul conducătorilor țării.

Sfaturile ținute de conducătorii țării pentru a găsi mijloacele necesare de răsplată a muncii țărănești, n'au prea dat mari rezultate, din cauză că se pleca dela păreri și constatări greșite și nu se cerceta adâncul lucrurilor. Aname urmărind un preț bun pentru produsele agricultorilor din țară, în special pentru grâu, s'a propus în primul rând ca să se vândă produsele noastre în străinătate cu prețul pieții, iar cei cari exportă, adecă vânzătorii să capete un premiu de zece mii de Lei de fiecare vagon vândut. Premiul îl plătia statul, adunând banii trebuincioși dela consumatorii de pâine, respectiv dela brutari. Brutarii adecă erau obligați să cumpere niște timbre de un Leu pe care le liptau pe fiecare pâine de 1 kg. In felul acesta câte kilograme de pâine se con-

sumau atâția Lei aduna statul pentru plata premiilor la export. Prin faptul că statul dădea un premiu, se credea că grâul va crește în preț în interiorul țării și astfel se răsplătește mai bine munca țărănească.

Acest fel de a valorifica produsele țărănești și deci munca respectivă, n'a dat rezultate și a trebuit să fie părăsit. N'a dat rezultate pentru că pe de o parte brutarii nu liptau fimbrelle cerute pe pâine, apoi le desliptau de pe un rând și le liptau pe alt rând, încât deși pâine se vindea, bani pentru premii nu se adunau. Pe urmă premiile le încasau nu țărani, ci negustorii cari exportau grâul, încât văzând statul că mijlocul acesta e nepotrivit și nu duce la scop, nu l-au mai întrebuințat.

Alt mijloc ieșit din sfaturile conducătorilor în privința valorificării produselor țărănești a fost ca printr'o mare societate, statul să cumpere el însuși tot grâul cu un preț stabilit, de exemplu cu prețul de 30.000.— Lei vagonul cum a fost anul trecut, să-l vândă în străinătate pe prețul pieței, iar pierderea să se acopere prin bugetul țării, adevărat din casa statului.

Am spus că acest al doilea mijloc l-a întrebuițat statul în anul trecut și dacă n'a dat pierderi prea mari pentru el, a fost din cauză că recolta noastră a fost foarte slabă. În unele părți ale țării nu s'a făcut nimic, în alte părți s'a făcut foarte puțin, așa încât a fost nevoie ca statul să împartă puținul ce s'a făcut în toate ținuturile pentru ca tot poporul să aibă pâine. În felul acesta pe piața românească prețul grâului nu s'a coborât sub treizeci de mii de Lei vagonul (trei Lei kg.-ul) iar de exportat am exportat puțin, așa că n'au fost pierderi mari. Dacă s'ar fi întâmplat însă ca recolta noastră să fie mare, atunci cu mijlocul acesta ales de stat de a valorifica munca țărănească, țara ar fi pierdut foarte mulți bani. Oricum banii aceștia trebuiau acoperiți tot de popor, însemnează că în rezultat final, ajungeam tot acolo, adică: pe de-o parte se primia un preț mai bun la grâu, dar în acelaș timp se măriau birurile pentru ca să se acopere pierderile. Astfel într'un caz normal de recoltă bună, nici felul acesta de valorificare a muncii țărănești n'ar fi dat rezultate.

În fine, tot în scopul de a valorifica munca țărănească, statul a adus legile de

conversiune prin cari agricultorul era scutit să-și mai plătiască împrumuturile făcute un timp oarecare, iar suma de plată se reducea foarte mult. Cu acestea credea statul, că țăranul nemaifiind nevoit să plătească așa mulți bani anual pentru împrumuturile făcute, chiar cu un preț mai mic al produselor, munca țărănească este răsplătită.

Și acest fel de a valorifica munca țărănească a dat greș. Întâi pentrucă constituția care e legea fundamentală a țării oprește ca o lege să reducă datoriile cuiva în afară de voința celui care împrumută. Pe urmă, pentrucă legea aceasta de a reduce datoriile e foarte greu de îndeplinit chiar dacă nu intervine constituția. Într'adevăr, dacă se reduce prin lege unele datorii rămân în pagubă băncile. Acestea la rândul lor nu împrumută decât tot bani dela popor, cel puțin ia noi în Transilvania. De aceea reducând datoriile unora dintre agricultorii cari sunt datori, se păgubesc ceilalți cari au depus banii, ceea ce e nedrept. Odată cu păgubirea deponenților se mai întâmplă și alt lucru foarte grav și cu mari neajunsuri pentru țărani: băncile nu mai pot lucra și nimeni nu

mai are de unde să împrumute bani. Dar fără bani împrumutați greu se poate face astăzi ceva.

Pentru acoperirea pierderilor pe cari le-ar suferi băncile prin conversiune, s'a propus ca statul să plătească partea care s'a redus din datorii prin lege. În acest caz ne întoarcem la acelaș viciu de care suferă toate felurile de valorizare a muncii țărănești prin mijlocirea statului și anume că acoperirea de cătră țară, a părților reduse din datoriile țăranilor făcute la bănci însemnează biruri puse pe popor pentru că alt izvor de câștigat bani nu are nici ea. Și atunci ori are de plătit cineva la bancă, ori la perceptor, tot una este.

În sfârșit reducerea datoriilor așa la rând oricum le ar fi făcut cineva, însemnează încurajarea cheltuelilor făcute fără scop. Căci dacă e vorba să se valorifice munca țărănească prin anumite căi, în nici un caz nu se poate gândi cineva să încurajeze cheltuelile luxoase ale unora cari în pofta lor după îmbuibare, au luat și bani cu împrumut. Dar cum să se știe despre cineva că s'a împrumutat pentru nevoia de a pro-

duce mai bine, adecă în scopul de a-și îmbunătăți inventarul agricol ca: plug, grapă, mașină de semănat, etc. sau pentru a se desfășura? De aceea o măsură de a reduce datorile datornicilor fără nici o alegere, ar servi unora de încurajare în petreceri. Astfel și conversiunea, folosită ca mijloc de a îmbunătăți sau mări răsplata muncii țărănești, nu poate duce la rezultat. Greutățile de înfăptuire ale ei de toate felurile sunt atât de mari, încât până la urmă nu se poate ajunge la țelul dorit.

3. De ce nu au dus la rezultat căile de valorificare, ieșite din sfatul conducătorilor țării.

Mijloacele de a răsplăti sau de a valorifica mai bine munca țărănească, născocite de sfatul conducătorilor țării, am văzut că suferă de vina că ele se întemeiază peste tot pe ajutorul în bani dela stat, în mod direct sau indirect. Astfel și primele și și vânzarea cerealelor prin stat, aveau nevoie de un izvor de venituri format de stat de undeva, pentru ca să plătească celor cari exportau și astfel să mențină în țară un preț mai ridicat, decât cel de pe piețele streine.

Pe urmă, ultimul fel de valorificare mai cerea și mari capitaluri cu cari statul să cumpere ori unde s'ar fi găsit grâu de vânzare pe prețul stabilit de el și să nu lase să se coboare sub nici un motiv acest preț. În vremele acestea însă nici statul n'are bani și de aceea nu poate să folosească multă vreme acest mijloc pentru valorificarea produselor, deci pentru valorificarea muncii țărănești.

Cât privește conversiunea, am văzut câte greutateși se pun în realizarea ei, iar realizată fiind cu orice greutateși se poate întâmpla ca în multe cazuri să se încurajeze luxul, lenea și desfrâul. De aceea e dovedit că statul cu contribuții bănești nu poate valorifica munca țărănească. Ar fi de altfel și împotriva minții sănătoase, ca statul care trăiește din contribuția tuturor cetățenilor să ia din veniturile sale și să le împartă celor patru-sprezece milioane și jumătate de agricultori, căci ar ajunge imediat la fundul sacului. Iar când e vorba de a valorifica astfel munca, apoi ea nu mai are nici un rost. Căci munca trebuie să fie, prin firea lucrurilor, izvor de venituri și nu să ajungă a nu putea trăi din săul ei, ci să aștepte ajutor și sprijin.

Când e vorba de sprijin, atunci nu mai e nevoie să intervină munca și chiar întors: dacă cineva muncește trebuie să poată trăi din munca lui nesprizinit. Cel puțin așa se pune lucrul pentru țara noastră, căci, cum am mai spus, nu putem să vedem cât ar ținea o muncă plătită cu ajutoare dela stat.

4. Care este calea mai bună de ales.

Dacă statul n'a fost în stare să valorifice în mod demn munca, deci producțiunea țărănească, apoi nu mai rămâne altceva de făcut decât ca ea însaș să caute mijloacele potrivite pentru a se valorifica. Da întreba cineva: se poate? De sigur că se poate. Se găsească destule mijloace în acest scop numai că ele trebuiesc întrebuințate cu răbdare și cu bună rânduială. Pentru a duce la scop se cere însă dinainte un singur lucru: să se desobișnuiască omul de obiceiul de a crede că prețurile în țară pot fi menținute superioare celor din străinătate. Să se acomodeze adecă prețurilor existente și în marginile acestora să se țese orice sistem de valorificare a muncii țărănești. Pentru a ajunge la rezultat este deci nevoie de mai multe condițiuni.

În primul rând este nevoie ca țăranul să se desbăre de obiceiul de a avea mereu ajutoare dela stat. Alergarea după ajutor dela stat, caracterizează pe omul care așteaptă să-i plice para în gură, care nu ajută statul — așa cum ar fi firesc — ci așteaptă ca orice lucru să-i vină de-a gata; să-i cadă mură în gură. Acest fel de a valorifica munca țărănească însemnează pasivitate sau examinându-l mai adânc însemnează cerșetorie mascată. Țăranul așteaptă adecă să vadă ce fac alții pentru el. În loc însă de a aștepta măsurile pe cari le ia statul pentru valorificarea muncii lui, ar trebui să alerge țăranul încercând toate căile până o găsește pe cea bună. Acesta este felul activ de a se valorifica munca țărănească și este cel mai de recomandat. Numai acela care muncește într'o direcție oarecare știe precis ce neajunsuri are și tot el poate să le găsească leacul mai ușor. De aceea vom încerca să dăm și noi aici unele mijloace prin cari țăranul ar putea, el de el, să-și valorifice munca.

În primul rând este nevoie să se sporască producția agricolă. La noi astăzi munca agricolă nu se face așa de bine ca în străină-

tate, ei tot așa de slabă ca acum douăzeci-treizeci de ani. Așa de exemplu, nu se ară adânc pământul, nu se grapă cum trebuie și atunci natural că recolta este slabă. Urmărind mărirea recoltei la Ha. pe orice cale, putem să acoperim într'o măsură oarecare pierderile cauzate de scăderea prețurilor. Căci la urma urmei este tot atât dacă se capătă pe piață prețuri mari și am făcut puține produse pe Hectar, sau dacă prețul e mai scăzut și am mări cantitatea produselor la Ha. Aceasta-i singura cale posibilă de a valorifica munca țărănească, căci prețurile se fixează în streinătate, iar noi trebuie să le luăm așa cum sunt, căci nu le putem schimba. Și nu le putem schimba tocmai pentru că cu aceste prețuri străinătatea are câștig. De aceea trebuie să tindem ca și noi să avem cu ele câștig, ceea ce nu se poate ajunge decât prin mărirea producției așa ca: Italia care produce 22,0 quintale de grâu la Ha.; Germania care produce 16,8 quintale la Ha. și Franța care produce 14,7 quintale la Ha., deși pământul acestor țări e mult mai sărac decât al nostru.

5. Cum se poate mări producția agricolă.

Există diferite căi pentru a ajunge la acest rezultat. Am spus în treacăt și mai sus că felul nostru de a face munca agricolă este prea vechiu și nu se mai potrivește timpurilor de astăzi. De altfel, toate țările prin schimbarea muncii au ajuns la recolte mai mari pe Ha decât noi. Astfel în anul 1926,

România	recolta	9,8	quintale	de grâu	la Ha.
Bulgaria	"	11,8	"	"	"
Jugoslavia	"	11,2	"	"	"
Polonia	"	12,4	"	"	iar
Ungaria	"	14,9	"	"	"

În anul 1931 recoltele acestea se prezentau astfel:

România	. . .	10,6	quintale	de grâu	la Ha.
Ungaria	. . .	12,2	"	"	"
Jugoslavia	. . .	12,3	"	"	"
Polonia	. . .	12,5	"	"	"
Bulgaria	. . .	13,9	"	"	"

iar în anul 1932 aceste țări s'au prezentat astfel:

România	. . .	7	quintale	de grâu	la Ha.
Jugoslavia	. . .	9,3	"	"	"

Polonia . . .	8,9	"	"	"	"	"
Ungaria . . .	10,1	"	"	"	"	"
Bulgaria . . .	12,5	"	"	"	"	"

Precum vedem deci: dela 1926 și până acuma, România n'a fost în stare să-și mărească cu nimic producția de grâu la Ha., până când Bulgaria a făcut mari pași de progres în această privință. Ceva mai mult, dintre toate țările înșirate în tablourile de mai sus, România are cel mai bun pământ agricol și totuși are cea mai slabă producție de această natură. Care să fie cauza acestui neajuns? Ea nu poate să stea decât în felul nostru de a vedea lucrurile. Lăsăm să se desfășoare orice muncă, după voia întâmplării. Ori astăzi nu e de ajuns să așteptăm numai dela natură, ci trebuie să căutăm ca și prin contribuția noastră să îndreptăm lucrurile.

Principalul punct pe care trebuie să-l ținem în seamă, este deci aratul la vreme.

Întârzierea începerii arăturii întârzie mai mult recolta. Iar astăzi prețurile pieții sunt mai bune la începutul târgului, pentrucă e marfa mai rară și pe măsură ce vin mai mulți vânzători, prețul scade. De aceea prin ară-

tură timpurie avem putință să găsim plasament mai bun pentru recoltă!

Tot prin arătură timpurie țăranul poate să utilizeze bine vremea, muncile se rânduiesc neîmbulzite ș. a. m. d. Se știe de pildă că la noi primăvara este mai ploioasă iar vara secetoasă. Lucrând câmpul la timp, potrivim muncile cu vremea cea mai bună: deci ploaie când trebuie și căldură când trebuie.

Pentru a putea fi la timp gata cu arătura trebuiesc unelte multe de plugărie, bune și vite bune.

Plugul să fie cu 2—3 brazde, iar vitele în de-ajuns de bine ținute, pentru ca să nu stea din lucru după 2—3 zile. Cel mai bun mijloc pentru a fi de timpuriu gata cu arătura, ar fi să se înlocuiască vitele cu mașinile. Acest rezultat nu-l însă oricui cu puțință, de aceea în general vorbim de mijloacele de lucru cari pot fi folosite în mod singular de fiecare plugar.

Arătura să fie adâncă.

Prin arătură adâncă se ajută ieșirea umezelii la suprafață și chiar pe timp secetos se poate omul aștepta la recoltă bună.

Sămânța să fie aleasă dintre cele mai bune soiuri de cereale pe cari le are țăranul.

În această privință este dator într'adevăr să intervină și statul și prin oamenii cu carte pe care-i are, să dea sfaturi țăranilor cum să aleagă cele mai bune semințe și mai potrivite cu pământul unde se samănă. Acest lucru îl și face statul de altfel, prin Camerele de agricultură, cari împart tuturor țăranilor din circumscripția lor semințe bune și potrivite cu pământul unde ele se samănă.

Recoltarea cerealelor trebuie apoi să se facă cu îngrijire și cât mai repede.

Toate lucrările: treerare, vânturare etc. să se facă cu mașina, căci cu mâna oricât s'ar forța cineva, rămân resturi de pleavă, amestecuri streine, praf și alte necurățenii cari coboară calitatea recoltei. Se știe că în ultimul timp unele țări refuzau să mai cumpere cereale dela noi, deoarece s'a întâmplat ca la descărcarea din vapor, hamalii să fie înecați de praf și astfel lucrând, să-și expună sănătatea. De aceea, ei n'au mai vrut în diferite rânduri să descarce vapoare cu cereale venite din România.

Acest fapt a adus o mare rușine pe capul țării și a îngreunat foarte mult vânzarea recoltelor noastre. E foarte greu să desminți un fapt văzut, așa că chiar având apoi cereale bine alese, mai greu le vom putea vinde, mai cu seamă acuma, când după cum am spus, atât de multe țări produc cereale și așa de puține caută să cumpere.

Un alt mijloc pentru mărirea producției la Ha și deci pentru valorificarea muncii țărănești este gunoitul la timp. Pământul oricât de bun ar fi, sărăcește cu timpul. El conține diferite materii cari trebuiesc plantelor răsărite pe el pentru ca să crească. Aceste materii sunt pentru recoltă, ca hrana pentru om. De sigur că dacă nu se reînoesc, aceste materii cari ajută dezvoltarea plantei se termină. Prin gunoirea pământului ele însă se înlocuiesc, așa că recolta are mai mari posibilități de dezvoltare, chiar când ploile sunt mai puține.

În fine pentru a păstra cât mai mult fertilitatea din pământ cari ajută bine sămănăturilor să se desvolte, s'a cercetat și felul cum se pot semăna plantele agricole unele după altele pe același pământ pentru ca recoltele

să fie tot mai bune. S'a ajuns la o *rotație de plante* cari semănate unele după altele în diferiți ani, păstrează mai mult puterea și grăsimea pământului. Felul acesta de a semăna în rotație se numește în limba cărților : *asolament*. Sunt numeroase feluri de rotații sau asolamente, dar mai de seamă sunt cinci și anume :

a) Un asolament (o rotație) de patru ani, semănându-se pe acelaș pământ, grâu în primul an, sfecele în al doilea, cereale de primăvară în al treilea și trifoi în al patrulea an;

b) Un asolament (o rotație) de trei ani și anume : porumb în primul an, grâu în al doilea și mei în al treilea. Aceste două rotații sau asolamente sunt potrivite mai mult pentru plugarul mic, pentrucă nu cer parcele multe. Mai există apoi :

c) Un asolament (o rotație) de cinci ani, semănând astfel : borceag în primul an (borceag este un amestec de mazărice și ovăz), grâu în al doilea, mei în al treilea, porumb în al patrulea și grâu în al cincilea an;

d) Un asolament pentru șapte parcele de pământ, astfel împărțite : trei parcele semănate cu fâneață (amestec de ierburi cu

trifoi) una cu grâu, una cu ogor negru lucrat, alta cu grâu și cea din urmă cu meiu, în fine :

e) Un asolament de opt ani în care plantele cultivate urmează astfel: grâu, sfeclă, cereale de primăvară, borceag, (un amestec de mazărice cu ovăz), grâu, porumb, meiu, borceag. În felul acesta mergând și adoptând una din cele cinci asolamente sau rotații, producția la Ha se ridică mult peste cea obișnuită. Așa de exemplu :

Grâul pus după trifoi a dat 2100 kg., adică 21 quintale la Ha (ca în Italia).

Grâul pus după borceag, a dat 2590 kg., adică 25,9 quintale la Ha, iar calitatea grâului a fost de 74—75 kg. la hectolitru.

Astfel nu încapă nici o îndoială, că există modalități după care lucrând să mărim producția la Ha, în măsură îndoită sau întreită decât acum. Așa fiind, vedem că la prețurile de acum, munca țărănească își găsește răsplata, din moment ce se pot căpăta pe aceeași parcelă cantități de produse de două sau de trei ori mai mari.

S'ar mai putea înșira destule feluri de culturi după care lucrând pământul, să se capete produse multe și să se răsplătească

deci munca țărănească, chiar dacă prețurile sunt scăzute. Noi nu le mai dăm atei, deoarece și așa pentru găsirea lor trebuie celtite cărți anume scrise. Prin toate acestea mărirind rodul pământului, zicem că obținem o producție mare cantitativă.

6. Imbunătățirea calitativă a producției.

Dacă am ajuns să obținem recolte mai abundente la Ha prin mijloacele văzute, nu însemnează că am făcut totul ce trebuia pentru valorificarea muncii țărănești. Mai trebuie ceva: anume trebuie să se caute ca și calitatea produselor să fie bună. Acest lucru se obține dacă se aleg la semănat boabele cele mai frumoase. Alegerea semințelor nu este însă un lucru chiar așa de ușor, de aceea este bine ca țăranul să se adreseze diferitelor instituțiuni cari se ocupă cu cercetări de această natură și să urmeze sfatul lor în alegerea seminței. De obicei însă vânturarea bună la trior a semințelor ajută să rămână în grâu boabele cele mai bune, apoi pentru păstrarea în pământ, fără să se strice, saramurarea grâului este de asemenea un mijloc care ajută la încol-

șirea semințelor. Alegerea seminței din punct de vedere al calității ei, este foarte necesară, deoarece semănând semințe rele nu nu numai că obținem produse slabe, dar și recolta este puțină. Iată deci cum calitatea seminței are mare legătură cu cantitatea recoltei și, întors : recolta bună se capătă numai prin sămânță bună.

Dacă e vorba de grâu trebuie să nu trecem cu vederea că el este cu atât mai bun, cu cât în bobul său conține mai multe materii nutritive. Aceste materii nutritive se numesc **glute sau substanțe albumoide**. Ei bine, în această privință grâul nostru stă destul de rău, căci conține :

16,8 gluten sau 11,4% substanțe albuminoide.

În alte țări lucrurile stau mult mai bine, căci grâul acolo conține mai mari cantități de substanțe nutritive. Așa de exemplu :

Grâul canadian conține 103,2 gluten sau 14,8% substanțe albuminoide.

Grâul american conține 108,7 gluten sau 13,6% substanțe albuminoide.

Grâul argentinian conține 41,8 gluten sau 15,5% substanțe albuminoide.

Grâul australian conține 34,9 gluten sau 12,3% substanțe minoide.

Grâul indian conține 30,3 gluten sau 11,0% substanțe albuminoide.

Grâul unguresc conține 27,2 gluten sau 13,4% substanțe albuminoide.

Grâul rusesc conține 31,7 gluten sau 15,4% substanțe albuminoide

și așa mai departe. Precum vedem grâul nostru stă în urma tuturor grânelor streine. De aceea nu mai încapă îndoială că măbind cantitatea și calitatea producției, munca țărănească se valorifică chiar la prețurile de astăzi ale pieții.

Însă cu îmbunătățirea calității grâului n'am făcut totul în direcția de care vorbim. Dacă multe țări au reușit să cultive grâu cu care să-l concureze apoi pe al nostru, nu e mai puțin adevărat că noi le-o putem lua înainte. Numai că pentru acest lucru trebuie să muncim. Prin muncă și prin încercări putem reuși să facem diferite specii de grâne cari să fie numai ale noastre și să nu poată fi transplantate în alte țări, căci pământul nostru binecuvântat de Dumnezeu ne ajută foarte mult. Așa am putea să ajungem să avem un

grâu care să conțină și multe substanțe sau materii nutritive și să se și coacă mai repede, așa cum au făcut Americanii, cari au ajuns să cultive un fel de grâu care cocându-se mai repede, l-au putut semăna și acolo unde până atunci se semăna numai orz sau secară.

7. Valorificarea muncii țărănești prin cultivarea altor plante decât cereale.

Și mai mult decât prin îmbunătățirea calității cerealelor putem valorifica munca țărănească prin cultivarea unor plante cari prin natura lor sunt mai valoroase. Așa de exemplu, câmpurile mai aproape de sat pot fi cultivate cu fasole, mazăre, linte și alte plante cari se întrebunțează la hrana de toate zilele. Sunt multe țări cari nu pot cultiva aceste plante din cauza situației lor geografice, care le face clima prea aspră. Germania de pildă este o țară care impoartă multă fasole. Inșă natural nu orice soi de fasole, ci anumite specii cari fierb mai ușor, boabele au o formă plăcută, culoare deosebită ș. a. m. d. Și fiindcă cestelalte țări nu

prea au speciile bune de fasole, Germania importă din Manciuria speciile numite „soya“. Noi nu vrem să credem că pământul Manciuriei (fară la miază-zi de Siberia asiatică și la miază-noapte de China) ar fi mai bun ca al țării noastre. Ei bine, numai cu diferența din costul transportului să fim mai ieftini și tot putem să fim vânzătorii de acest fel de fasole pentru Germania.

Exemplul cu fasolea e unul din cele multe. Dar se poate trece la plante industriale și medicinale. Plante industriale sunt acelea din care se pot fabrica diverse mărfuri. Astfel avem: inul, cânepa, floarea soarelui, iar plantele medicinale sunt acelea care servesc ca din ele să se facă diferite doctorii, ca: macul, izma, mușețelul ș. a. m. d. Și inul și cânepa sunt la rândul lor plante medicinale, căci și din ele se pot face doctorii. Unele din plantele medicinale se usucă și din ele se fac ceaiuri care sunt bune ca leacuri la diferite boli. Mușețelul, izma, etc. se cunosc și acum pe sate ca plante bune la ceaiuri contra răcelii, junghiurilor etc. Din mac se extrag doctorii și mai scumpe, care se dau celor nervoși, ca să poată dormi.

Am putea să ne întindem mult cu vorba în această direcție. Dar noi nu vrem aici să arătăm altceva decât că sunt mijloace prin care se poate valorifica munca țărănească la prețurile actuale și prin însăși munca țăranului, fără ca el să ceară mereu ajutorul statului, căci statul are acum atâtea sarcini pe capul lui. De aceea ne oprim aici, iar cine vrea să cunoască în amănunte cum se pot cultiva plantele înșirate de noi, găsește cărți destule și se poate adresa agronomilor care fiind plugari cu carte pot oricând să dea sfaturi folositoare.

Natural, ne-am duce prea departe, poate, dacă am înșira aici și cultura florilor ca: trandafiri, garoafe, panselle, ocupație în care Bulgarii au făcut pași mari de progres, iar din aceste plante care pe lângă că sunt foarte scumpe, se fabrică parfumurile, așa de mult folosite azi, nu numai de orășeni ei și de unii săteni. Dar să nu pretindem să ajungem la flori; chiar dacă rămânem la o cultură înaintată a plantelor industriale și medicinale și tot am făcut mult în privința valorificării muncii țărănești.

VI. Raționalizarea gospodăriei țărănești.

1. De ce e nevoie să se raționalizeze gospodăria țărănească.

Când am explicat ce însemnează cuvântul raționalizare, am văzut că înțelesul lui s'a tot întins dela simplul studiu al ordonării mișcărilor la muncă, până la organizarea în întregime a unei întreprinderi. *Și am văzut că în înțelesul de azi, raționalizarea însemnează combinarea tuturor mijloacelor pentru ca rezultatul unei întreprinderi să fie cât mai bun, produsele sale să fie cât mai ieftine și cât mai aproape de cerințele pieții.* Ori gospodăria țărănească poate și ea să fie înțeleasă și privită ca o întreprindere, din moment ce produsele ei se vând pe piață. *Iar dacă produsele gospodăriei țărănești se vând pe piață, atunci este neapărat de trebuință, ca ele să fie produse repede, ieftine, să fie bune și să răspundă cerințelor pieții, cu alte cuvinte să fie la nivelul standardului târgului.* Dacă astfel stau lucrurile este dela sine înțeles nu numai că gospodăria țărănească poate fi raționalizată, ci chiar trebuie să fie, pentru că numai

astfel poate să țină plept concurenței care e tot mai sălbatecă și-și arată colții din toate părțile.

Raționalizarea gospodăriei țărănești nu poate să cuprindă însă numai ocupația principală propriu zisă a țăranului care este agricultura, ci ea trebuie să se întindă și mai departe, arătând cum se pot împreuna toate venitele de mai puțină valoare ale casei pentru ca la un loc, să-i asigure plugarului un trai bun și să-l ajute să se folosească mereu de toate descoperirile cari îi pot ușura viața. În fine felul cum poate el vinde mai ușor toate produsele gospodăriei, formează de asemenea o preocupare a raționalizării.

2. Raționalizarea agriculturii.

În privința raționalizării agriculturii românești este la noi foarte mult de făcut, căci iată ce scrie un profesor dela școalele înalte din București care cunoaște lucrurile foarte bine: „în nici o ramură de activitate nu găsim o mai mare risipă de muncă de timp și de bani (capital) ca în agricultură. Nicăieri nu se cere raționalizarea mai mult ca în agricultură.

„Țăranul nostru în felul cum lucrează astăzi risipește timp, deoarece n'are munca ordonată și capital“.

„Risipește timp. Ca în toate societățile în cari cartea n'a pătruns deplin, omul dela țară face de toate; el își drege plugul; el bate fierul; el pune speteaza care lipsește dela roată; el face resteele, el gătește mâncare. Sculat dela ora trei dimineața, el nu poate pleca din curte, înainte de ora 6. Pleacă la ora 6 la distanță de 10 Km. de sat — câte odată mai mult. Ajunge pe brazdă la ora 8 dimineața. Ară 3 ore; la douăsprezece desjugă boii, îi duce la adăpat, mănâncă el; hrănește boii și-i înjugă din nou la ora 3 după masă; ară apoi până la ora 5, când pleacă înapoi spre casă, până unde îi trebuie trei ore de drum“.

„Nici odată nu voiu ulita figura mirată a unui locuitor dela țară, din Moldova, când îi spuneam că după expropriere producția s'a împușinat“.

„Dar de ce, domnule, că noi muncim din greu și mai mult ca înainte?“

„Pentru că înainte de războiu, în agricultură mai puțin ca în industrie, se practica o oarecare împărțire a muncii“.

„La proprietarul mare era un lemnar care pregătea 50 de pluguri; un fierar care bătea 50 de fiare, un om care făcea mâncare pentru 100 de oameni, un om care purta pe islaz 100 de boi sau îngrijea la grajd 20 de vite. Când se sculau plugarii dimineața, găseau totul gata și porniau la arat. La ora 5 dimineața, toate plugurile erau în brazdă. Se câștiga timp, se sporea munca. În acest sistem era posibil să se aplice cel puțin în parte raționalizarea, ceea ce astăzi menținând sistemul de muncă e foarte greu“.

„Din cele 18 ore muncite de țăran într-o zi de vară numai 5 sunt de folos; 13 sunt risipite. Dacă am socoti numai câte 5 Lei ora, țăranul risipește pe zi 65 de Lei. Dacă socotim 200 zile de lucru pe an în agricultură, țăranul risipește pe an 13.000 Lei, ceea ce face pentru toată țara o risipă anuală de 52 miliarde de Lei, dacă socotim numărul gospodăriilor din tot cuprinsul țării la 4 milioane“.

„Dar cea mai mare risipă pe care o face țăranul este risipa de capital. În cultura mare este un lucru cunoscut, că cel mai bun gospodar nu întrebunțează mai mult de un plug

și o păreche de boi la 15 Ha, deci 200 boi și 100 de pluguri constituie un inventar îndestulitor, pentru exploatarea unei moși de 1500 Ha“.

„Prin expropriere cele 1500 Ha au fost împărțite cam la 500 de mici gospodării. Lotul unui gospodar este de 3 Ha, în cazul cel mai bun mărimea lui e de 5 Ha“.

„Să luăm însă cazul cel mai bun, al lotului de 5 Ha. În această situație fiecare proprietar va avea nevoie de un plug, doi boi și o vacă. Aceasta însemnează șase sute de boi și 300 de pluguri, pentru cultivarea unei suprafețe de 1500 Ha. *Avem o risipă de capital de cel puțin trei ori mai mare, ca în cazul când un proprietar cultivă singur 1500 Ha, adică ne trebuie un inventar de 8300 Lei, în loc de 2660 Lei“.*

„Dar chestiunea se înrăește și mai mult când e vorba de păstrarea acestui inventar. Dacă socotim nevoia țăranului de a crește vitel pentru a-și înlocui boii când aceștia nu vor mai putea munci și dacă socotim că un gospodar va trebui să aibă cel puțin o vacă, avem pentru o suprafață de 1500 Ha, 300 vaci și 600 vite tinere cari se adaugă la cei 600

boi de plug, încât în total avem 1500 capete de vite. Aceasta însemnează că din suprafața de semănat, de 1500 Ha, 500 trebuie să rămână islaz, pentru ca să aibă aceste vite hrana necesară. Prin urmare o treime din suprafața cultivabilă nu se poate folosi. Și aici s'a presupus că țăranul are o proprietate de 5 Ha, ceea ce e cam rar; mai normal țăranul are în mijlociu cam 3 Ha proprietate și în această socoteală lucrurile se prezintă și mai rău“.

Din cele spuse până acum se vede timpede cât de grabnic trebuie să se caute căile de raționalizare ale agriculturii românești, căci este o nelegiuire economică dacă munca țărănească nu se organizează astfel ca să nu mai piardă nici timp, nici bani și să nu hrănească nici vite de prisos. Toate acestea adunate la un loc fac o sumă mare anual care singură reprezintă un venit întreg din care o familie poate trăi omenește. Dar e vorba cum să se procedeze la raționalizare?

Am văzut că înainte de războiu când nu se făcuse exproprierea, agricultura era într'o măsură oarecare raționalizată, de aceea venitul ei era mult mai ridicat. Dar dacă în

cazul proprietății mari plugăria se putea ușor raționaliza, nu însemnează că trebuie să ne întoarcem la acea situație, lăsând majoritatea țăranilor iarăși fără de pământ. Aceasta în nici un caz. Dacă e vorba să facem agricultura rațională trebuie să găsim mijloacele trebuincioase cari pot fi aplicate în situația de azi a agriculturii, adică așa îmbucăjită cum este.

3. Cooperația în agricultură.

Lucrul nu este greu de îndeplinit. Există un mod foarte potrivit de a se uni proprietarii parcelelor mici, astfel ca să-și poată lucra pământul ca și când toate parcelele unui sat ar forma o singură proprietate. Acest mod de unire al proprietarilor se numește *prin cooperație*. *Prin cooperație plugarii unui sat sau chiar ai unei regiuni mai mici, pot să se bucure de diferite foloase ale muncii unite și astfel să se aleagă cu câștiguri mai mari.*

Pentru acest fapt nu e nevoie de multă alergătură. Există astăzi un oficiu la București care se numește „Oficiul național al coo-

peraŃiei" și care dă toate lămuririle de felul cum se poate înființa o cooperativă agricolă de producție, căci așa se numește societatea cooperativă pe care ar forma-o țărani. La o cooperativă se ajunge cam așa :

Un om mai cu carte din sat, care poate fi preotul sau învățătorul, adună pe plugari într'un local încăpător și împreună se hotărăsc să lucreze pământurile în unire prin cooperație, subscriind un act de întemeierea cooperației. Fiecare plugar pune la formarea cooperativei o oarecare sumă de bani și cu această sumă de bani se procură uneltele de muncă, precum : pluguri, grape, mașini de treerat, de semănat etc. Este ușor de înțeles că uniți țărani, pot să cumpere pluguri bune ; dacă pământul agricol e mare, chiar un tractor care nu mai are nevoie de cai sau boi, ei merge cu benzină. Un asemenea plug-tractor, înlocuiește 10—20 și chiar 30 pluguri cu vite.

Pe urmă, semănatul se poate face cu mașina cumpărată tot de cooperativă. Semănatul cu mașina este mult mai bun decât

cel cu mâna, deoarece mașina împrăștie regulat semințele, le îngroapă pe o formă și astfel toată recolta crește la fel. În fine treieratul și vânturatul cu mașina dau puțința ca din tot ce se recoltează să se scuture praful, materiile streine, etc. așa că produsele unui pământ să fie de cea mai bună calitate.

În felul acesta, țăranii nu mai au nevoie toți de vite de muncă. Sau dacă le țin, pot să facă și altceva cu ele, de pildă: cărăușie în regiunile unde aceasta e posibil, sau crescătorie anume de vite pentru comerț. Dar prin cooperatie se dă și o bună întrebuințare a brațelor de muncă. În lucrul pe gospodăria, oricât de mare ar fi familia, e toată ocupată cu munca agricolă, fie proprietatea cât de mică. În lucrul prin cooperatie, e nevoie de mai puține brațe, iar munca se împarte fiecăruia după priceperea lui. Astfel organizați fiind țăranii în cooperatie, o parte din membrii familiei se pot ocupa și cu altceva decât cu plugăria, așa de pildă cineva poate face cărăușie transportând mărfuri sau materiale în diferite direcții, o altă persoană obiecte gospodărești cari găsesse la oraș o ușoară desfacere, o a treia poate să facă stupărie

și așa mai departe, încât procedând astfel, venitul întregii familii se mărește.

Dar și mai bune rezultate aduce cooperarea agricolă în desfacerea produselor. Astăzi fiecare țăran își pune din când în când, câte un sac de bucate în căruță și pleacă cu el la cel mai apropiat târg săptămânal. Pierde pentru aceasta pe drum, timp și oboseală, muncește vitele, pentru ca să vină înapoi și fără rezultat, sau pentru că să nu mai chinuie vitele și la întoarcere, se silește să dea și sub preț grâul sau porumbul pe care-l are în car. Așa că pentru a-și vinde toată recolta, țăranul e încurcat aproape un an întreg. Venitul ce-l are se împuținează deoarece:

a) drumurile multe îl silesc la cheltuieli, iar

b) pentru ca să vândă — fiindcă sunt și alții în piață — cade la concurență și capătă un preț foarte prost. Dacă însă țărani dintr'un sat sunt uniți într'o cooperativă agricolă, atunci vânzarea recoltei se poate face mult mai ușor și pe prețuri mai mari, pentru că societățile cooperative au o centrală la București care le caută cumpărători. În fața

cumpărătorului nu vine tot satul pentru ca țărani să se concureze între ei, ci numai delegatul cooperativei care vorbește în numele tuturor. Astfel prețul care se capătă e bun pentru toți și nu este nevoie ca să mai facă singuri drumul la orașe, bătându-și boii sau caii pe drumuri rele, pentru ca să vândă un sac de bucate.

Foloasele cooperativei agricole nu se opresc însă numai aici. Ea ajută să se capete semințe bune și să se recolteze deci produse standard, adică acelea pe cari piața le cumpără mai bucuros. Cum reușește cooperativa să ajungă aici?

Întâi prin faptul că, vorbind în numele mai multora, ea poate ușor să intervină la locurile în drept cum sunt: Camerele de agricultură și Consilieratele agricole pentru ca să capete sămânță bună. Iar sămânța bună, dă recoltă bună. Apoi prin faptul că ea poate să samene astfel de cereale cărora le priește mai bine pământul. Poate că la noi în România este o greșală și în faptul că fiecare țaran samănă ce crede el de cuviință, fără să țină seamă de calitatea pământului. De

aceea unele semănături nu se potrivesc cu locul, iar pe unele pământuri ar ieși mai mari venituri dacă s'ar semăna alte plante. Țăranul singur însă nu poate să-și dea seama de toate acestea. Prin cooperatie însă se pot organiza cercetări, făcând an de an încercări și examinând rezultatele. Astfel într'un sir de câțiva ani se poate foarte bine vedea ce plantă e mai potrivită pentru fiecare pământ în parte.

Este bună cooperativa de producție agricolă apoi și pentru faptul că ea adună cantități mari de cereale și astfel ele pot fi vândute deodată negustorilor sau morilor sau altora cari se ocupă cu aceasta. În felul acesta țăranul ia bani mulți și deodată, rezultat care-i foarte trebuincios, deoarece din banii adunați odată, se pot acoperi mai multe nevoi și cu ei se pot face și alte afaceri. Astfel cooperativa agricolă reușește să șteargă toate lipsurile muncii agricole pe cari le înșira mai sus profesorul dela școalele înalte și în acelaș timp ea e singura cale prin care se poate raționaliza munca țărănească.

4. **Intrebuințarea cerealelor la hrana vitelor.**

Se poate întâmpla ca cerealele să fie scăzute ca preț. În acest caz, deși am văzut că mărinđ producția putem totuși să ajungem la venituri cari să permită traiul unei familii de țărani, se găsesc și alte căi pentru a ajunge la venituri mai mari în gospodărie. Cerealele pot fi întrebuințate (unele dintre ele) ca hrenă pentru vite. Poreii, boii, vițeii se hrănesc cu cereale sub diferite forme și îngrășate fiind aceste animale, se capătă la urmă mult mai mulți bani, decât în cazul când s'ar fi vândut direct cerealele. Dar și în această ocupațiune nu e bine ca țărani să meargă izolați, ci e bine să se unească tot pe cale de cooperație. Iată de ce.

Comerțul cu vite pe picioare și cu carne, este un bun izvor de venit, dacă se caută să se între în legături cu țările cari sunt mai sărace în vite, cum sunt țările industriale, ai căror locuitori cumpără orice le trebuie pentru mâncare. Inșă nici comerțul acesta nu se poate face decât având legături cu organizații de măcelari, dacă se vând vitele pe picioare și cu organizații de mezelari,

dacă se vând tăiate. Aceștia cunoscând nevoile de consum din țările lor pot să plaseze un număr mare de vite și o mare cantitate de carne deodată. În plus, pentru a putea expedia carnea tăiată, trebuie căutate înțelegeri cu căile ferate, pentru ca acestea să aibă astfel de vagoane în cari se poate păstra carnea proaspătă mai multe zile, ca astfel să nu se strice până ce va ajunge la destinație. În fine, tot pentru o bună reușită a comerțului de carne și vite, trebuie organizate mari hale de tăiat vitele, sau abatorii cum se mai numesc, la granițe, pentru ca drumul cărnii tăiate să fie cât mai scurt. Astfel de abatorii avem și noi, la Burdujeni, adică la granița de miază-noapte a țării, servind pentru exportul de vite și carne în Cehoslovacia, Polonia, Austria, Germania și la Turnu-Severin, adică la granița de apus a țării, servind la exportul nostru de acelaș fel în Italia și Franța.

Exportul de vite și de carne a adus țării noastre în decursul anilor de după războiu, venituri frumoase. Așa de exemplu:

În anul 1920 țara noastră a vândut vite și carne de 1.055,590.000 Lei, în 1922 banii

aceștia s'au ridicat la 2.112,477.000 Lei, crescând mereu până în 1925, când valoarea cărnii și a vitelor vândute a fost de 6.065.471.000 Lei. Din 1925 încoace, banii luați pe calea aceasta scad, probabil pentrucă am pierdut legăturile comerciale cu țările cari se obișnuiseră să importe dela noi.

Natural că pentru buna reușită a acestui comerț ca de altfel în orice comerț, trebuie să ne fim de cerințele pieții cumpărătoare. Pe urmă trebuie să producem marfă bună, standardizată, adecă vitele să nu mai fie numai cu pielea pe ele (de slab) și nici prea grase, ca să nu se poată găti în bune condițiuni. În fine trebuie să ne respectăm îndatoririle luate și să păstrăm cu sfințenie cuvântul dat.

Toate acestea, cum am văzut, nu se pot obține, dacă țăranul muncește fiecare singur în gospodăria sa, ci numai prin unire, pentrucă numai astfel se pot obține cele mai bune condițiuni la încheterea târgului. Deci un alt pas spre raționalizarea gospodăriei țărănești este acesta: *să se caute ca prin cereale să se îngrășe vite de târg și astfel*

este nelăgăduit, că venitul gospodăriei va fi mai mare. Și să nu uităm că toate aceste lucruri se pot face tot de familia țărănească, fără a angaja ajutoare plătite, căci prin unirea cooperatistă munca s'a raționalizat și într'o familie țărănească rămân astfel brațe de prisos cari se pot destina altor îndeletniciri.

5. Creșterea pasărilor.

În afară de cele spuse până acum în privința raționalizării gospodăriei țărănești, mai sunt încă multe de adăugat, pentru ca din munca țărănească să se poată scoate tot venitul pe care-l merită aceasta. Gospodăria plugarului este un loc de muncă în care se concentrează multe ocupațiuni mai puțin însemnate la prima vedere, dar cari toate la un loc, pot să măriască simțitor venitul. Așa este în primul rând creșterea pasărilor de casă: găini, rațe, găște, curci și așa mai departe.

Actualmente creșterea pasărilor în gospodăria țărănească se face foarte primitiv, așa cum se făcea acum o sută de ani. Din această cauză venitul din această ocupațiune

nici nu se mai pune la socoteală. Totuși dacă îndeletnicirii acesteia i s'ar da atențiunea cuvenită, câștigul ei ar crește simțitor. Într'adevăr, vara țăranul nu prea este nevoit să hrănească pasărilor, deoarece ele au destulă mâncare din scuturătura recoltei. Astfel pentru vară, mâncarea pasărilor nu costă mare lucru. Pentru iarnă această hrană a pasărilor, dată bine și la timp, ajută să se obțină marfă bună pentru târg. S'a calculat de exemplu de specialiști și s'a văzut că prin hrana dată pasărilor, se câștigă în valoare bani de două ori mai mulți pe carnea vândută.

Dar pasărilor nu dau numai carnea pentru vânzare. Ele dau ouă, fulgi, pene etc. cari toate, plasate pe piață în condițiuni bune, aduc foloase frumoase. Se pune și aici o chestiune și anume aceea a alegerii sau a sortării speciilor de pasări. În ultimul timp se cunosc așa-numite rase de găini cari dau ouă multe; altele cari dau carne bună, etc. De aceea plugarul trebuie să se îngrijească de creșterea pasărilor de rasă și anume să facă socoteala dacă acestea trebuie crescute pentru a da carne sau ouă.

Vânzarea acestor produse trebuie însă și ea organizată și studiată căci nici ea nu se mai face în felul cum se făcea înainte, când se aduceau pui și găinile în piață și se orândulau în cuști. Astăzi în afară de vânzarea pasărilor vii, capătă tot mai mare interes, vânzarea pasărilor tălate. Iar cum acest comerț se face cu bune rezultate cu țările îndepărtate, marfa trebuie bine așezată și împachetată. În privința aceasta cei interesați vor lua totdeauna lămuriri de la oamenii cu știință sau se vor conduce după cum scriu cărțile, căci s'a scris mult și despre condițiunile în care se poate face acest târg cu cel mai mare profit. Noi nu ne putem întinde să descriem aceste condițiuni, dar cine se interesează de ele găsește în foaia numită „Gazeta cooperativului“ care apare la București, la Ministerul de agricultură, tot ce dorește și nici abonamentul ei nu este scump, încât aproape orice țăran o poate avea în casă sau în cel mai rău caz, se pot uni doi sau trei, ca s'o aboneze.

Tot ce am spus despre comerțul cu pasări, se poate spune și despre comerțul cu ouă. Și acestea trebuie bine alese, spălate

și nu lăsate murdare cum se iau din cuibar și în special sortate. Oăle s'au standardizat și ele în timpul din urmă, adecă, se prescriu condițiunile pe cari trebuie să le îndeplinească așa ca să fie bune, deci să se vândă ușor. Comerțul cu ouă poate deveni foarte bănos, dacă se știe purta. Țara noastră e recunoscută ca țară bogată în ouă, așa că multe state streine ne cer să le vindem. Organizarea comerțului de pasări și ouă cu streinătatea unde aceste produse se pot plasa pe prețuri bune nu se poate însă face de țărani singurații, ci trebuiește și aici unire între ei, pentru ca cu toții împreună să poată îndeplini condițiunile pe cari le cere piața.

Cel mai ușor instrument de unire este și aici cooperația. Prin cooperație plugarii pot să adune produse multe, să le împacheteze pe toate bine și să între direct în legătură cu centrele de desfacere din streinătate. În felul acesta se delătură cumpărătorii cari dau prețuri mult mai mici, deoarece vorbind și tocmindu-se cu fiecare plugar în parte, pot să scoată dela fiecare produsele pe nimic, mai cu seamă când vânzătorii au

nevoie de bani. Pe urmă, transportând în mare, atât cu trenul cât și cu căruțele, cheltuielile sunt mai mici, așa că câștigul rămâne totdeauna mai mare, decât când fiecare vinde singur. Este cu atât mai ușor de vândut acum aceste produse țărănești, cu cât statul ușurează cooperativelor legătura cu țările cumpărătoare prin învoțeli anume. În felul acesta o cooperativă țărănească se poate foarte ușor informa de țările cumpărătoare.

6. Alte venituri în legătură cu creșterea vitelor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Creșterea vitelor mai dă ocazie plugarului să aibă: lapte dela vaci și oi și lână dela acestea din urmă.

În privința valorificării laptelui s'au dat mereu sfaturi, noi vom adăuga însă câteva lucruri potrivite cu natura cărții de față. Evident că valorificarea cea mai bună a acestui produs al gospodăriei, se face mai bine tot prin tovărășie cooperativă. Chiar când se face însă izolat, de fiecare gospodar, se pot căpăta mai mulți bani dacă se țin în seamă câteva cuvinte pe care le vom spune.

Laptele se vinde direct, ceeace nu pre-tinde decât vase curate și umblet pe la oraș. Dar laptele se vinde și transformat în unt și brânză. Untul trebuiește astfel făcut ca el să atragă pe cumpărător prin forma și înfățișarea sa. În unele locuri el nu se împachetează de loc, ci se pune pe foi de brusturi sau de șteghie și așa se aduce în oraș. Până ajunge în piață însă, el se încarcă de praf și de necurățenii, așa că cumpărătorul nu-l cumpără bucuros, ci mai bine îl ia ceva mai scump din prăvălie. Este vorba deci de împachetarea untului care trebuie să se facă cu hârtie transparentă, bucățile să fie pe cât posibil egale și regulate, în formă de cutie și nu ca un bulgăr de alviță turcească.

Tot așa și brânza și în special brânza de oate. Pachetajul sau ambalajul brânzei de oate lasă mult de dorit, pentru că burdufit de piele de oate cari se întrebuintează azi la împachetare au o formă urâtă ca înfățișare. Pe urmă de obicei ei sunt în greutate de cel puțin 2—3 kg. Ori orășanul, fie că n'are atâția bani, fie că n'are unde o păstra, nu mai cumpără bucuros brânza cu kg.-ul, ci o ia așa, în bucăți mici, în cutioare de câte

2—3 sute de grame. Chiar și cutioarele conțin câte 5—6 bucăți de formă frumoasă, împachetată în hârtie transparentă sau în staniol, astfel că o bucată neatinsă se păstrează câteva zile. Dacă se începe un burduf însă, restul se strică ușor, uscându-se și iușindu-se la gust. Astfel pentru buna valorificare a untului și a brânzii, țăranul trebuie să lase multe din obiceiurile de până acum și să le schimbe așa încât să prezinte ușurință și siguranță și pentru cumpărător.

Nici lâna nu e astăzi bine valorificată. Lasă că rasele de oi trebuie schimbate, căci ele dau la noi o lână ordinară, dar chiar aceea pe care o dau nu se valorifică cum trebuie. Natural e vorba de lâna pe care țăranul vrea să o vândă, căci pentru sine o poate întrebuița așa cum crede. Surplusul de lâna însă trebuie sortat după calități, căci nu toată lâna de oaie e la fel. Pe spinare, de exemplu, e mai curată; pe picioare e mai scurtă și mai aspră, etc. Lâna moale luată de pe oaie e mai puțină, — dar se poate vinde cu prețuri mai mari. Se vând în prăvălii la orașe lănurii toarse și făcute scule cu prețuri de 50—60 Lei pe suta de grame,

ceeace însemnează 600 Lei pe kg. Acest lucru însemnează că scoțând de pe o oaie numai 100—150 grame de lână bună, restul îl putem vinde cu orice preț și tot avem o bună valorificare. Dar e nevoie și aici de o înțelegere a lucrurilor și de un plus de muncă, ceeace e natural și nu trebuie să ne sperie. Popoarele trăiesc astăzi numai prin muncă aspră și neobosită.

7. Ingrijirea și cultivarea grădinii.

Raționalizarea gospodăriei țărănești nu se mărginește însă la cele ce am văzut până acum. Multe colțulețe mai sunt încă în toată ograda până ce ordinea pătrunde în toate. Dintre aceste colțulețe unul e grădina cu pomi fructiferi. Aproape fiecare casă țărănească are o asemenea grădină, mai mare sau mai mică. Natural că dacă e grădina mică, produsele ei se păstrează pentru întreținerea familiei; dacă ea e mai mare, atunci fructele pot fi și vândute. Acest lucru îl știe orice gospodar, dar nu știe încă multe pe care trebuie să le spunem noi.

Mulți țărani nu dau o prea mare atenție grădinei. Ei cred că dacă se fac poame sunt dela D-zeu, iar dacă nu, n'a vrut El să fie. De sigur că ajutorul lui D-zeu e mare lucru în viața omului. Dar fără muncă nu se poate trăi cinstit. De aceea și grădina trebuie îngrijită; pomii curățiți de omizi, dați cu var, pentru ca să nu-i pătrundă furnicile, curățați de uscături, săpați din când în când la rădăcină și așa mai departe. Nu ne vom ocupa noi aici de amănunte în privința îngrijirii pomilor, deoarece prea ne întindem mult cu vorba. Dom spune însă că îngrijirea cum trebuie a grădinii, însemnează un venit tot așa de frumos pentru gospodărie, fie că grădina e mică, deoarece atunci țăranul nu mai cumpără fructe pentru nevoile familiei, fie că e mare și mai cu seamă atunci, pentrucă îngrijirea dată, răsplătește mult mai mult decât ar costa munca depusă în plus.

Și cu fructele se poate face negoț bun. Dar și aici trebuie introduse specii bune de poame. Apoi culegerea lor trebuie să se facă ușor și cu mâna, pentru ca să nu se bată, căci atunci putrezesc repede. *Numai*

poamele culese cu mâna durează peste iarnă, celelalte putrezesc.

Impachetarea fructelor pentru negoț este o muncă foarte delicată. Până acum se obișnuia ca ele să se scuture de pe pom și să se trântască în saci. Ei bine, este o mare greșală la mijloc. Impachetarea trebuie să se facă astfel ca poamele să nu se bată în drum, de aceea trebuie puse în lăzi cu mâna și între ele diferite învelișuri. În ultimul timp s'a mers atât de departe, încât fiecare măr trebuie împachetat în hârtie subțire, apoi toate se așează în rânduri, în lăzi, cari se închid și nu permit fructelor nici o mișcare. Este ușor de văzut acest fel de pachetat la lăzile cu portocale. Numai astfel pot fi fructele vândute cu preț bun și numai astfel pot fi ele păstrate. *Să se știe că fructele scuturate din pom n'au nici o valoare în comerț. Ele nu pot fi păstrate și putrezesc la o lună sau două. Comerțul de fructe cu țările streine cere calități alese, poame sortate așa ca să aibă aceeaș mărime și în special condițiuni pentru buna lor păstrare cât mai îndelungat timp, cel puțin până în Aprilie—Mai.*

Dar fructele nu se pot vinde numai verzi, ci și uscate. Merele, caisele și piersecile și în special prunele, pot fi uscate în cuptoare și vândute sub această formă cu prețuri care sunt cu atât mai mari, cu cât prin uscare se dă fructelor coapte o culoare mai frumoasă. Natural că pentru acest lucru, merele trebuiesc tăiate în felii, de asemenea perele și caisele; prunele însă pot fi uscate întregi și păstrate în cele mai bune condițiuni. Un kg. de prune uscate costă 20—25 Lei, până când neuscate ele costă 3—4 Lei kg.-ul și nici nu se pot păstra.

Are și aici mare importanță felul de a împacheta sau ambalajul acestor produse. *Un ambalaj îngrijit, curat și arătos, poate să dea ocazie la câștiguri frumoase; unul neglijat, poate să producă și pagube.* Să nu uităm că fructele formează pentru orășeni articole căutate, folosindu-le și ca hrană și folosindu-le și după prescripțiuni medicale, impuse fiind de unele boli ale corpului sau de anumite slăbiciuni ale stomacului. *Astfel prin îngrijirea pomilor, prin culegerea și ambalarea corespunzătoare a fructelor, plugarul*

poate să-și întregească cu sume frumoase venitul gospodăriei.

Se pune și aici problema tovarășiei. Numai prin unire între ei pot plugarii să strângă cantități mari de produse și să le ofere direct piețelor streine. Tot numai prin unire cooperativă pot țăranii să între în legătură directă cu negustorii mari de fructe, pentru ca astfel prin plasarea întregii producțiuni să-și restrângă cheltuelile de drum, de expediere etc.

Tot așa de folositoare ca grădina de fructe, este și grădina de zarzavat. Gospodăria are nevoie de diferite verdețuri ca: morcovi, ceapă, pătrânjei, usturoi, țelină și în special varză, cari toate sunt de lipsă pentru tratul zilnic. Țăranul se repede de obicei pentru acestea la oraș, dând pe ele bani buni. El ar putea însă să-și producă ușor toate aceste articole, pe un petec de pământ din jurul casei și astfel să rămână cu banii dați la târg pentru ele, în buzunar. Natural, grădina cere muncă multă: săpătură, udat, pluvit, dar în schimb scutește de cheltuială. Cum însă noi tocmai aci vrem să ajungem, ca să tăiem cheltuelile de prisos,

adăugăm acest mijloc de a economisi banii, care, adăugat la celelalte, mărește venitul gospodăriei țărănești.

8. Albinăritul și creșterea viermilor de mătase.

Întregirea muncii și deci a venitului țărănesc se poate foarte bine face prin albinărit. Albinăritul este o ocupațiune care merită atențiunea cea mai mare prin venitul însemnat pe care-l poate da. Un stup de albine poate aduce anual până la 700 Lei. Prin urmare cu 10—20 stupi se pot câștiga anual sume însemnate.

Tot asemenea se pune problema creșterii viermilor de mătase. Este adevărat că în ultimul timp mătasa naturală este foarte mult concuroasă de cea artificială. Tot așa de adevărat este însă faptul că în gospodăria țărănească, mătasa dela viermii de mătase poate fi întrebuințată în lucruri sau țesături naționale cari găsesc o desfacere cu prețuri bune. În orice caz, gospodăria țărănească capătă dovada celei mai mari hărnicii când este împodobită cu lucruri și țesături făcute în casă.

9. Impărțirea muncii în gospodăria țărănească.

Am văzut că cea mai bună cale prin care se poate face raționalizarea unei întreprinderi este îndrumarea în amănunte a muncii, așa ca orice mișcare să nu se facă de prisos. Mișcarea de prisos încurcă lucrul și lasă timpul să se piardă. Aceste adevăruri sunt statornice și bune și în cuprinsul gospodăriei țărănești, căci lucrând după cele spuse de noi se poate face valorificarea muncii țărănești, însă numai dacă munca este cheltuită în modul cel mai cuminte.

În privința împărțirii muncii vom observa că nu e raționalizată gospodăria, dacă, de exemplu, cu o vacă la pășune se mână un copil, cu găștele altul și cu oile altul. Raționalizată este gospodăria așa fel, ca munca să poată da cel mai mare folos. Ori vacile la pășune pot fi adunate cu celelalte ale satului, în ciurdă; oile deasemenea, așa încât deja rămân două puteri de muncă cari pot fi întrebuintate rațional. Nici găștile n'au nevoie de pază, așa că în felul acesta o familie cu trei copii are toate persoanele la

dispozițiile, putând să le împartă, fie la grădina, fie la vite, după cum se simte nevoie. Natural că la împărțirea muncii pe persoane se va ține seamă de etate, așa că cele mai în putere vor lucra munci mai grele, iar cele mai tinere munci mai ușoare.

O mare problemă este umplerea anului întreg cu muncă, căci știut este că ocupația țărănească e legată de anotimpuri și nu în toate zilele se poate lucra. Vara sunt zile potrivite și pentru muncă, dar sunt zile și nepotrivite, de exemplu: când plouă și nu se poate ieși la câmp. Tot așa se poate întâmpla primăvara și toamna. În iarnă este cunoscut că plugarii nu au ce lucra. Este de aceea bine ca, pe lângă toate ocupațiile văzute, țăranul să cunoască unele meșteșuguri ușoare: împletirea coșurilor, lemnăria țărănească și așa mai departe. În timpul liber din fiecare anotimp el poate lucra astfel diferite obiecte pe cari le vinde în piață. Oricât de mici ar fi prețurile și tot se poate căpăta un venit. Adăugând toate micile venituri, ele pot să dea, la un loc, unul mare. Munca este sfântă și trebuie respectată. Numai așa se poate trăi astăzi:

muncind mult și cu sudoare. Fără muncă trăese numai cerșetorii și derbedeii. Tratul lor însă e rușinos și ea vai de el.

10. Ajutorul statului.

După ce am ajuns aici ne-ar putea însă întreba cineva: bine, să muncim, dar statul să nu ne facă nici o ușurință în desfășurarea muncii noastre? Asta desigur că nu. Statul poate și el să ajute valorificarea muncii țărănești în mai multe feluri.

În primul rând statul trebuie să găsească țăranilor o cale prin care ei să capete împrumuturi ieftine. Gospodăria țărănească pentru a fi valorificată și raționalizată are nevoie de bani pe cari țăranul îi împrumută greu câte odată, altă dată nu-i găsește de loc, iar altă dată trebuie să plătească dobânzi mari. Pentru a delătura aceste greutăți statul trebuie să îndrume pe plugar în găsirea banilor. La noi s'a și făcut acest lucru: statul a ajutat înființarea mai multor bănci de unde țăranimea se poate împrumuta cu dobânzi mici, fie pentru cumpărarea uneltelor trebuincioase plugăriei, fie pentru

ușurarea măririi proprietății prin cumpărări noi de teren.

În al doilea rând statul trebuie să ajute transportul produselor țărănești către porțile țării sau către punctele de graniță, făcându-le o taxare potrivită. Azi această taxare este aspră și de aceea cheltuielile care se încarcă de la producător la consumator în țările unde exportăm, sunt așa de mari că nu putem să concurăm aproape cu nici o altă țară agricolă. Într'un ziar unde se scrie despre nevoile agriculturii, se spunea în vara anului 1933 că transportul unui vagon de cereale pe o distanță rotundă de 150 km. costă 4520—5270 Lei, după felul cum se încarcă vagonul în vapor, dacă stația finală a căilor ferate este un port. Dacă distanța se mărește, de exemplu dacă transportăm un vagon de grâu de la Cetatea-albă până la Brăila, atunci transportul cu toate taxele legate de el se ridică la aproape 8000 Lei, de vagon, ceea ce înseamnă cam jumătate din prețul întreg, care se căpăta pe el în vara anului 1933 în străinătate. Ori această situație este nefericită pentru plugar, deoarece el nu mai poate vinde la prețuri

cari să-i răsplătească munca și, neavând bani, nu poate nici să-și facă datoria către stat, plătind birurile pe cari acesta i le cere. De aceea ajutorul statului stă și în fixarea unui tarif potrivit de transport, lucru pe care el l-a înțeles. Pe urmă în porturi, statul trebuie să ajute la construirea mecanismelor pentru încărcarea grăbită a cerealelor în vapoare și magazii, pentru depozitarea lor, mecanisme cari se numesc silozuri, pentru că altfel se mărește mult cheltuielile, deoarece vagonul nedescărcat la termen, însemnează cheltuială și mai mare.

Statul trebuie apoi să încurajeze îmbunătățirea raselor de vite, a soiurilor de sămânță, etc. prin organele sale. De asemenea, tot statul să dea premii plugarului care arată mare tragere pentru valorificarea și raționalizarea gospodăriei sale. În felul acesta, munca țăranului, ajutată de încurajarea statului, trebuie să dea rezultate. În fine tot statul trebuie să ajute pe plugari la găsirea celor mai ușoare plețe de desfacere a mărfurilor lor. Lucrul acesta îl poate face statul, deoarece el are reprezentanți în toate țările cari trebuiesc să se intereseze de ceea ce am

putea vinde în fiecare țară din produsele noastre și așa să facă raport despre acestea. În țară, guvernul sau coducătorii țării, adună toate rapoartele venite și astfel poate ușor să vadă unde și ce se poate vinde. Pe calea organelor din județe sau pe calea Camerilor agricole, statul face cunoscut plugarilor unde și cum să se îndrepte cu produsele lor și astfel, vânzarea lor se poate face în foarte bune condițiuni.

Mai sunt și alte căi prin cari statul poate să ajute la valorificarea muncii țărănești, fără ca el să fie obligat să dea bani din visterie. Toate aceste căi urmate și împreunate cu hărnicia plugărească trebuie să ducă la rezultate folositoare.

11. Un exemplu de gospodărie valorificată și raționalizată.

Doi gospodari consăteni prieteni, Radu și Stroe, se întâlnesc după câțeva vreme. Unul a stat tot timpul în sat, celalalt, având niște afaceri de descureat prin părțile Banatului, a stat mai mult timp printre gospodarii de-acolo.

Radu se întoarce acasă, cu sufletul fericit, cu totul primenit, plin de nădejde și de încredere în viitor.

Radu: Bun găsit, frate Stroe. Cum o mai duci?

Stroe: Bun venit, fratele! Ia, cum vezi. Tot cu bruma de gospodărie, cu liota de copii schincind, femela cicălitoare și receptorul ce nu te slăbește, ca un junghiu. Dă-i și dă-i! Da de unde?... Dar tu, te-ai înfolit, ai prins la osânză, te-ai primenit. Ai câștigat pe-acolo, prin străinătate, ori-ce?

Radu: Ce străinătăți, măi? Că doar tot țara noastră e, Banatul, măi, plin de bogăție, muncă și veselie... Vezi, dacă nu mai ieși din sat? Ți se par toate celelalte, străine.

Stroe: Asta așa-i! Dar cum e pe-acolo? Trebuie să fie bine, de te-ai făcut sprinten și frumos ca un ginere.

Radu: Vezi bine. Și așa ai fi și tu dacă veniai cu mine să vezi gospodăria pe-acolo. Să vezi șvabil ceia de nemți, cum lucrează, dar nici românii noștri nu se lasă mai pe jos.

Stroe: Ei, cum lucrează? Păi noi, ce, dormim? Știi bine singur. Tu n'ai muncit la fel și acuma nu muncești tot așa?

Radu: Muncese tot așa, dar cu socoteală... Aici e tot cântecul. Înainte puneam grâu, orz, porumb, prin porumb nițică fasole, nișel dovleac. Țineam un porc, câteva găini. Sgăriam mai puțin pământul; de se făcea, opream ceva pentru casă, iar cu prisosul dădeam fuga la speculant, la negustor, de-mi da o brumă de parale...

Stroe: Dar acuma?

Radu: Acum m'am învățat minte. Lotul meu l-am împărțit în patru. Ce pun într'un an, nu mai pun al doilea an. Pe-o fășie am pus trifoi, pentru trei vaci ce țin. Arătură fac adică de trei ori pe an.

Stroe: Trei vaci?

Radu: Da, da, și cinci porci și o sută de găini și vreo zece găște, câțiva curcani.

Stroe: Dar când toate astea?

Radu: Cu încetul, în câțiva ani. M'am împrumutat la bancă și am cumpărat o vacă de soiu. În trei ani, am avut încă una. Dela Camera agricolă am cumpărat un vier de

solu și în trei ani, am avut niște pureei, — o bucurie să-i vezi. Am cumpărat și cinci cocoși de viță, pintenafi și mândri. Acum să vezi găinile mele! Imi dau până la 120 ouă pe an!

Stre: O sută douăzeci de ouă! Ale mele de-abea 30 pe an.

Radu: Tocmai așa. Dar vezi că eu le îngrijesc ca pe niște copilași. Așa se face în Banat și în tot Ardealul. Acolo gospodarii îngrijesc să și primenească, la fiecare trei ani, soiul găinilor. Apoi le țin în cotețe mari, luminoase și curate; le dau hrană bună și le feresc de boli. De aceea poți să vezi găini cari dau până la 150 ouă pe an, mai ales soiul numit Leghiorn, italianesc.

Stroe: Mare minune!

Radu: Așa frate. Dar, astă minune fiecare dintre noi poate s'o înfăptuiască. Asta încă nu-i tot. Afară de ceea ce ți-am spus, mai țin și 50 stupi de albine. Acestea mi-au dat anul trecut, câte 30 kg. de miere de stup. Cu totul 1500 kg., afară de ceară. Am vândut mierea cu 50 Lei kg., adică cu totul 75.000 Lei din care 25.000 Lei cheltuieli, am rămas cu un venit curat de 50.000 Lei.

Stroe : Dar bine frate, cum se pot toate astea? 50.000 Lei? D'apoi eu în patru ani n'am câștigat atât cu plugăria?...

Radu : N'ai câștigat și n'ai să câștigi, căci plugăria singură duce la faliment, de aci încolo. Ține minte ce-ți spun eu.

Stroe : Dacă ai câștigat 50.000 Lei dela miere, ce ți mai trebuie?

Radu : Stai, că asta nu-i încă totul. Dela trei vaci, am aproape 50 kg. lapte pe zi, din 50 kg. lapte, îmi ies la separator aproape 2 kg. unt zilnic. Acesta îl vând prin cooperativa noastră și iau 120 Lei pe el. Șaizeci de Lei mă costă întreținerea vacilor pe zi. Rămân cu 60 Lei venit curat, adică cam vreo 15.000 Lei pe an, numai untul. Dela lapte, brânză și altele, încă vreo 5000 Lei pe an.

Stroe : Așa că vacile îți dau 20.000 Lei pe an.

Radu : Toamat. Acuma vin găinile. O găină îmi aduce cam 100 Lei pe an, deci cam zece mii pe an și peste.

Stroe : Mai mult ca o vacă?

Radu: Mai mult. Dela porcii îmi mai rămâne vreo zece mii, câte 2000 Lei de porc și peste...

Stroe: Păi ești bogat rău, frate Radule!...

Radu: Nu așa de bogat, dar îmi ajunge și am și prisos. Trăiesc bine, am bibliotecă și sunt abonat la 2 ziare.

Stroe: Cu totul, cât ai câștigat?

Radu: Într'un an bun, cam peste nouăzeci de mii de Lei.

Stroe: Nouăzeci de mii de Lei? De pe șase hectare?

Radu: Da, da! Câte o dată, când sunt prețuri bune la carnea de porc și la ouă, și chiar până la o sută de mii pe an...

Stroe: Păi, ai mai mult ca un slujbaș!

Radu: Hotărît că mai mult și nu atârni de nimeni, sunt domn și stăpân și privesc viitorul cu toată încrederea.

Stroe: Dar cum să fac să ajung și eu?

Radu: Să faci ca mine. Să nu te mai bizui pe cereale, la târg, că sunt prețuri tot mai scăzute. Dar să prefaci cerealele în carne de porc, în pasări, să fii vaci, să fii stupi sau să plantezi duzi pentru gândaci de mătăasă. Dacă ai loc bun, să faci grădi-

nărie sau să îngrijești de pomi fructiferi. Numai cu cereale, ai să mori de foame. Dacă faci gospodărie de fermă, cum e în Danemarca, Australia și la noi, în Banat, și dacă vinzi toate produsele prin cooperativă, ai să fii ca mine și poate și mai bine...

Stroe: De mâine mă apuc!

Radu: Doamne-ajută, frate Stroe!

Pilda e atât de limpede, încât nu mai are nevoie de alte lămuriri. Noi adăugăm că după șase Ha. de pământ, să scoatem numai 50—60 mil de Lei venit curat și tot am ajuns la un mare rezultat. De aceea credem că cuvintele noastre din această carte vor avea răsunetul și ascultarea cuvenită.

Broșuri din „Biblioteca aceasta „popo- rală“ eusfaturieconomicegospodărești:

Nr. 145: „*Casa țăranului român*“, sfaturi de I. Pop-Reteganul, 5 Lei.

Nr. 146: „*Pricinuitorii boalelor și plan-tele de leac*“, de I. Pop-Câmpeanu. 5 Lei.

Nr. 169: „*Ingrășarea sau gunoirea pământului*“, de A. Cosciuc.

Nr. 175: „*Nutrețul măestrit*“, de I. F. Ne-gruțiu, 6 Lei.

Nr. 177: „*Pentru ziua de astăzi*“, confe-rințe, între ele: „*Cum să înființăm Coopera-tive*“, de Grațian Mărcuș. 6 Lei.

Nr. 190: „*Cultura pomilor*“, de Ieronim Mardan. 10 Lei.

Nr. 191: „*Bucătăria gospodinei dela sate*“, de Ana V. Gazăr. 5 Lei.

Nr. 207: „*De ce nu poate fi plugarul român comunist*“, de Dr. Sebastian Borne-misa. 5. Lei.

Se pot avea prin librăriile din țară sau co-mandându-se la: „*Astra*“, Sibiu, Str. Șaguna Nr. 6.

Datorințele bunului Român.

I. Ce este Asociațiunea „Astra“ ?

Este cea mai mare și cea mai veche societate românească din Ardeal, pentru răspândirea culturii în sânul poporului român.

II. Ce a făcut și va face Asociațiunea ?

1. A ajutat în timpuri grele, cu *burse*, tinerii români, la învățătură de carte și de meserii. — 2. A înființat o *bibliotecă centrală* în Sibiu. — 3. A înființat un *Muzeu* minunat, cuprinzând mai ales lucruri făcute de harnicele țărance române, dar și alte celea. — 4. A ținut zeci de mii de *conferențe* populare la sate și la orașe. — 5. A înființat *cursuri pentru analfabeți* (neștiutori de carte). — 6. A înființat *bănci populare și cooperative*. — 7. A tipărit, în zeci și zeci de mii de exemplare, *cărți de învățătură și petrecere pentru popor*. — 8. A tipărit revista „*Transilvania*“. — 9. A înființat *despărțăminte, cercuri culturale, biblioteci populare* la sate. — 10. A ajutat construirea de *Case naționale*. — 11. Ajută tipărirea unei biblioteci pentru cărturarii cu școală mai mare (de către Secțiile „*Astrei*“ din Cluj).

III. Ce trebuie să facă orice Român bun ?

Să se *înscrîie membru* la Asociațiune (membru fondator 1000 Lei, membru pe viață 500 Lei, membru activ 50 Lei). — 2. Cărturarii cu știință de carte mai multă să aboneze revista „*Transilvania*“ și să cumpere cărțile tipărite de Secțiile „*Astrei*“. Aceștia, și apoi lumea *dela sate să cumpere broșurile* din Biblioteca populară a „*Asociațiunii*“ (fiecare coală de tipar de 16 pag. 1. Leu, 50 coale cu 800 pag. 50 Lei.)

Broșuri din „Biblioteca aceasta „popo- rală“ cu sfaturi economice gospodărești:

Nr. 145: „*Casa țăranului român*“, sfaturi
de I. Pop-Reteganul, 5 Lei.

Nr. 146: „*Pricinuitorii boalelor și plan-
tele de leac*“, de I. Pop-Câmpeanu. 5 Lei.

Nr. 169: „*Ingrășarea sau gunoirea pământului*“, de A. Cosciuc.

Nr. 175: „*Nutrețul măestrit*“, de I. F. Ne-
grușiu, 6 Lei.

Nr. 177: „*Pentru ziua de astăzi*“, confe-
rințe, între ele: „*Cum să înființăm Coopera-
tive*“, de Grațian Mărcuș. 6 Lei.

Nr. 190: „*Cultura pomilor*“, de Ieronim
Mardan. 10 Lei.

Nr. 191: „*Bucătăria gospodinei dela sate*“,
de Ana V. Lazăr. 5 Lei.

Nr. 207: „*De ce nu poate fi plugarul
român comunist*“, de Dr. Sebastian Borne-
misa. 5. Lei.

Se pot avea prin librăriile din țară sau co-
mandându-se la: „*Astra*“, Sibiu, Str. Șaguna
Nr. 6.